

การนำนโยบายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุไปปฏิบัติในเทศบาลเมืองระนอง จังหวัดระนอง*

ดวงทิพย์ วงศ์เลี้ยง** ภาวิดา รั้งศรี***

(วันรับบทความ: 20 มีนาคม 2565, วันแก้ไขบทความ: 22 เมษายน 2565, วันตอบรับบทความ: 28 เมษายน 2565)

บทคัดย่อ

ภาครัฐมีนโยบายเกี่ยวกับการดูแลผู้สูงอายุในหลายด้าน รวมถึงนโยบายการจ่ายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ การวิจัยนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. ศึกษาการนำนโยบายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุไปปฏิบัติในเทศบาลเมืองระนอง 2. ศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการนำนโยบายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุไปปฏิบัติในเทศบาลเมืองระนอง และ 3. เสนอแนวทางแก้ไขปัญหการนำนโยบายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุไปปฏิบัติในเทศบาลเมืองระนอง ใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ ด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 12 คน ร่วมกับการสังเกตแบบมีส่วนร่วม ผลการวิจัยพบว่าหลังการถ่ายโอนภารกิจให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทำให้กองสวัสดิการสังคม เทศบาลเมืองระนอง มีหน้าที่ในการจ่ายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ ตามหลักเกณฑ์ของกระทรวงมหาดไทย ผลการนำนโยบายไปปฏิบัติมีส่วนช่วยแบ่งเบาภาระค่าใช้จ่ายของผู้สูงอายุ แต่ก็พบปัญหาคือมีกฎระเบียบในการปฏิบัติงานมากทำให้เจ้าหน้าที่เกิดความสับสน ผู้สูงอายุไม่ได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการขอรับเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ หลงลืมทำขึ้นทะเบียนขอรับเบี้ยยังชีพไม่ทันตามกำหนดเวลา และเบี้ยยังชีพที่ได้รับไม่เพียงพอต่อค่าครองชีพที่เพิ่มขึ้น แนวทางการแก้ไขปัญหาคือควรมีการประชาสัมพันธ์ข้อมูลให้ผู้สูงอายุได้ทราบในหลายช่องทาง มีการจ่ายเบี้ยยังชีพให้กับผู้สูงอายุที่ไม่มีข้อมูลในฐานทะเบียนราษฎร และปรับอัตราเบี้ยยังชีพให้สอดคล้องกับค่าครองชีพที่เพิ่มขึ้น

สำคัญ: ผู้สูงอายุ, เบี้ยยังชีพ, การนำนโยบายไปปฏิบัติ, ระนอง

* บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของงานวิจัยเรื่องการนำนโยบายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุไปปฏิบัติในเทศบาลเมืองระนอง จังหวัดระนอง (Email: Flukerpeetikorn@gmail.com)

** นักศึกษาหลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้-ชุมพร มหาวิทยาลัยแม่โจ้ (E-mail: Tuengtip2407@gmail.com)

*** อาจารย์ประจำหลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการเมืองและการปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยแม่โจ้-ชุมพร มหาวิทยาลัยแม่โจ้ (E-mail: mju44207433@yahoo.co.th) Corresponding Author.

Policy Implementation of Cash Allowance for the Elderly in Ranong Town Municipality in Ranong Province.

Tuengtip wongleang* Pawida Rungsee**

(Received Date: March 31, 2022, Revised Date: April 22, 2022, Accepted Date: April 28, 2022)

Abstract

The government implemented policies to support the elderly in many aspects including the cash allowance policy. The objectives of this research are 1) to study the policy implementation of cash allowance for the elderly in Ranong Town Municipality, 2) to study the issues and obstacles in the policy implementation of cash allowance for the elderly in Ranong Town Municipality, and 3) to propose solutions for the policy implementation of cash allowance for the elderly in Ranong Town Municipality. A qualitative research method, in-depth interviews with 12 key informants, and participation observation were used in this research. The research showed that once the missions were transferred to the local Administration Organization, the Division of Social welfare in Ranong Town Municipality was tasked with paying cash allowance for the elderly under the guidelines of the Ministry of Interior. The policy implementation has reduced and supported for expense of elderly. However, the problem included excessive regulation of the work process making the confused. The elderly people are not told about the cash allowance request news, they are forgetful causing late registration, and the cash allowance is not enough for the high cost living. The propose solutions are publicize the news for the elderly in various channels, to pay the cash allowance for the elderly people who have not yet registered in the household registration databased, and to adjust the cash allowance due to the increasing cost living

Keywords: Elderly, Cash allowance, Policy implementation, Ranong.

* Student, Program in Political Science, Maejo University at Chumphon, Maejo University (E-mail: tuengtip2407@gmail.com).

** Lecturer, Program in Political Science and Local Government, Maejo University at Chumphon, Maejo University (E-mail: mju44207433@yahoo.co.th) Corresponding Author.

1. บทนำ

องค์การสหประชาชาติให้นิยาม “ผู้สูงอายุ” ว่าหมายถึง ประชากรทั้งชายและหญิงที่มีอายุมากกว่า 60 ปีขึ้นไป มีการคาดการณ์ว่าประชากรกลุ่มนี้จะมีจำนวนเพิ่มขึ้นอย่างน้อยร้อยละ 3 ต่อปี โดยในปี พ.ศ. 2573 จะมีจำนวนประชากรสูงอายุมากถึงประมาณ 1.4 พันล้านคน และจะเพิ่มขึ้นถึง 2 พันล้านคนในปี พ.ศ. 2593 ทั้งนี้ ทวีปเอเชียจะมีประชากรสูงวัยมากที่สุดในโลก (กรมสุขภาพจิต, 2563) สอดคล้องกับประเทศไทยซึ่งก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2548 ข้อมูลสถิติในเดือนมีนาคม พ.ศ. 2565 มีจำนวนผู้สูงอายุ จำนวน 12,116,199 คน คิดเป็นร้อยละ 18.3 ของประชากร (กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, 2565) และคาดว่าในปี พ.ศ. 2574 ประเทศไทยจะก้าวเข้าสู่สังคมสูงอายุระดับสูงสุดคือมีผู้สูงอายุมากกว่าร้อยละ 28 ของประชากรทั้งหมด (กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, 2564) ผู้สูงอายุถือเป็นผู้ที่มีประสบการณ์ชีวิตมาก เป็นผู้สืบทอดภูมิปัญญาจากอดีตจนถึงปัจจุบัน เป็นผู้ที่มีบทบาทด้านการอบรม สั่งสอนบุตร ให้คำแนะนำ เป็นที่ปรึกษาและช่วยแก้ไขปัญหาในครอบครัว รวมทั้งเป็นผู้ถ่ายทอดประสบการณ์ที่เป็นประโยชน์ในการดำเนินชีวิตแก่บุตรหลาน ส่วนบทบาทที่มีต่อชุมชนผู้สูงอายุมีบทบาทในการอนุรักษ์ ส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม การปฏิบัติด้านพิธีกรรม การปฏิบัติธรรมทางศาสนา รวมทั้งการสร้างสามัคคีในชุมชน อย่างไรก็ตามเมื่ออายุมากขึ้นผู้สูงอายุจะมีรายได้น้อยลงเพราะไม่ได้ทำงาน หลายคนไม่มีเงินออมเพียงพอ และประสบกับปัญหาโรคต่าง ๆ มากมาย ในขณะที่ผู้สูงอายุมีอายุยืนยาวขึ้นแต่อัตราการเกิดของไทยกลับลดลง ผู้สูงอายุต้องพึ่งพาถูกหลายในวันทำงานมากขึ้น ปัจจุบันมีสัดส่วนประชากรวัยทำงานประมาณ 4.5 คนต่อการดูแลผู้สูงอายุ 1 คน และประชากรวัยเด็กอีก 1 คน (4:1:1) แต่ในอีก 15 ปีข้างหน้าจะมีสัดส่วนประชากรวัยทำงานประมาณ 2 คนต่อการดูแลผู้สูงอายุ 1 คน และประชากรวัยเด็กอีก 1 คน (2:1:1) ทำให้ครอบครัวจะต้องประสบกับปัญหาความเครียดจากภาระค่าครองชีพและภาระหน้าที่ที่ต้องดูแลคนในครอบครัวที่เพิ่มขึ้น (สำนักข่าว Hfocus เจาะลึกระบบสุขภาพ, 2560) รัฐบาลจึงมีนโยบายในการช่วยดูแลประชากรผู้สูงอายุ ตั้งแต่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 พระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546 ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี และแผนผู้สูงอายุแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2545-2564) ฉบับปรับปรุงครั้งที่ 1 พ.ศ. 2552 รวมถึงนโยบายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุด้วย

นโยบายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุเริ่มต้นขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2535 ในสมัยรัฐบาลนายชวน หลีกภัย ถือเป็นสวัสดิการสังคมประเภทหนึ่งที่รัฐบาลจัดสรรให้กับผู้ที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป โดยจัดตั้งกองทุนสวัสดิการผู้สูงอายุในชุมชน (เบี้ยยังชีพ) พ.ศ. 2536 เพื่อให้เงินช่วยเหลือผู้สูงอายุที่มีฐานะยากจน เดือนละ 200 บาท หน่วยงานที่รับผิดชอบคือ กรมประชาสงเคราะห์ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ต่อมาในปี พ.ศ. 2544-2545 รัฐบาลได้มีนโยบายการกระจายอำนาจสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภารกิจในเรื่องนี้จึงถูกถ่ายโอนมายังองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (วนิชชา บุณยสิงห์, 2557) ซึ่งเป็นหน่วยงานที่นำนโยบายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุไปปฏิบัติในระดับจุลภาค เริ่มต้นจากการที่หน่วยงานระดับล่างรับนโยบาย แผนงานหรือโครงการมาจากเบื้องบน แล้วนำนโยบายหรือแผนงานนั้นมาปรับเปลี่ยนให้เป็นแนวทางการปฏิบัติงาน (วรเดช จันทรศร, 2552, 38) ผู้ที่มีส่วนสำคัญอย่างมากต่อความสำเร็จหรือล้มเหลวของการนำนโยบายไปปฏิบัติก็คือข้าราชการหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ปฏิบัติงาน ทั้งนี้ แม้ว่านโยบายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุจะถูกกำหนดมาจากส่วนกลาง และข้าราชการในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้นำนโยบายไปปฏิบัติเหมือนกันทั้งประเทศ แต่บริบทของท้องถิ่นแต่ละแห่งมีความแตกต่างกัน การนำนโยบายไปปฏิบัติก็อาจแตกต่างกันออกไป

จังหวัดระนอง เป็นจังหวัดที่มีจำนวนผู้สูงอายุน้อยที่สุดในประเทศไทยคือ 30,336 คน (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2564) จำนวนนี้อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลเมืองระนองจำนวน 2,222 คน (เทศบาลเมืองระนอง, 2564) นำมาสู่การวิจัยเพื่อศึกษาว่าเทศบาลเมืองระนองมีการนำนโยบายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุไปปฏิบัติอย่างไร มีความเหมาะสมกับผู้สูงอายุในพื้นที่หรือไม่ โดยคาดหวังว่าผลจากการวิจัยจะทำให้ได้แนวทางเพื่อแก้ปัญหา รวมถึงปรับปรุงการนำนโยบายไปปฏิบัติให้มีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์กับผู้สูงอายุในพื้นที่ให้มากที่สุด เมื่อสรุปผลการวิจัยแล้วจึงนำมาเขียนเป็นบทความเผยแพร่ให้เกิดประโยชน์ในวงกว้างต่อไป

2. วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาการนำนโยบายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุไปปฏิบัติในเทศบาลเมืองระนอง จังหวัดระนอง
2. เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการนำนโยบายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุไปปฏิบัติในเทศบาลเมืองระนอง จังหวัดระนอง
3. เพื่อเสนอแนวทางแก้ไขปัญหาการนำนโยบายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุไปปฏิบัติในเทศบาลเมืองระนอง จังหวัดระนอง

3. วิธีการวิจัย

การวิจัยนี้ใช้รูปแบบการวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative method) มีวิธีดำเนินการดังนี้

3.1 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วยการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง แบ่งเป็นเอกสารปฐมภูมิ เช่น ข้อมูลสถิติผู้สูงอายุของประเทศและของเทศบาลเมืองระนอง เป็นต้น ส่วนเอกสารทุติยภูมิ เช่น นโยบายของรัฐบาลที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุ กฎหมาย ระเบียบปฏิบัติและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น การสัมภาษณ์เชิงลึก (in-depth interview) โดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างเป็นเครื่องมือสำคัญในการเก็บรวบรวมข้อมูล การสังเกตแบบมีส่วนร่วม (participation Observation) เนื่องจากผู้วิจัยเป็นนักศึกษาศึกษาที่ปฏิบัติงานในกองสวัสดิการสังคม เทศบาลเมืองระนอง จังหวัดระนอง ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลระหว่างวันที่ 15 พฤศจิกายน 2564 ถึงวันที่ 10 มีนาคม 2565

3.2. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (key Informant) แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม รวม 12 คน ได้แก่

กลุ่มที่ 1 เจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานในกองสวัสดิการสังคม เทศบาลเมืองระนอง จังหวัดระนอง จำนวน 4 คน ทำงานในฝ่ายสังคมสงเคราะห์ ฝ่ายพัฒนาชุมชน ฝ่ายส่งเสริมและสวัสดิการสังคม ซึ่งเป็นการคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลแบบเจาะจง เกณฑ์การคัดเลือกคือเป็นผู้ปฏิบัติงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการจ่ายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุโดยตรง และได้รับความยินยอมจากผู้ให้ข้อมูล ส่วนเกณฑ์การคัดออกคือการขอลอนตัวของผู้ให้ข้อมูล

กลุ่มที่ 2 ผู้สูงอายุ จำนวน 8 คน ใช้การสุ่มตัวอย่างแบบสโนว์บอล (snowball sampling) เกณฑ์การคัดเลือกคือเป็นผู้ได้รับเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุจากเทศบาลเมืองระนอง จังหวัดระนอง มีความสามารถในการคิดและสื่อสาร รวมถึงได้รับความยินยอมจากผู้ให้ข้อมูล ส่วนเกณฑ์การคัดออกคือผู้สูงอายุขอลอนตัวจากการให้ข้อมูล เสียชีวิต หรือสูญเสียความสามารถในการคิดและสื่อสาร

ทั้งนี้ ในการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลจะใช้เวลาไม่เกิน 50 นาที/คน ในสถานที่ที่มีความเป็นส่วนตัว ขออนุญาตบันทึกเสียงการสัมภาษณ์ แต่หากผู้ให้ข้อมูลไม่ยินยอมจะทำการจดบันทึกแทน

3.3 การตรวจสอบข้อมูล ใช้การตรวจสอบแบบสามเส้า (triangulation) 2 วิธี ได้แก่

3.3.1 การตรวจสอบสามเส้าด้านวิธีการรวบรวมข้อมูล ด้วยการรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร การสัมภาษณ์ และการสังเกตแบบมีส่วนร่วม

3.2 การตรวจสอบสามเส้าด้านข้อมูล ด้วยการสัมภาษณ์บุคคล 2 กลุ่มคือเจ้าหน้าที่ผู้ชำนาญการไปปฏิบัติ และผู้สูงอายุซึ่งเป็นผู้ได้รับผลจากนโยบายไปปฏิบัติ

3.4. การวิเคราะห์ข้อมูล เริ่มจากนำข้อมูลที่ได้อาจจัดหมวดหมู่ ตีความ วิเคราะห์ความเชื่อมโยงของประเด็นต่าง ๆ แล้วนำเสนอข้อมูลเชิงพรรณนา และเพื่อให้เป็นไปตามหลักจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ที่จะต้องเคารพความเป็นส่วนตัวและปกป้องสิทธิของผู้ให้ข้อมูล การวิจัยนี้จะไม่เปิดเผยชื่อของผู้ให้ข้อมูล ดังนั้นในการนำเสนอที่เกี่ยวข้องกับผู้ให้ข้อมูลจึงใช้รหัสแทนชื่อผู้ให้ข้อมูลแต่ละคน

4. สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 การนำนโยบายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุไปปฏิบัติในเทศบาลเมืองระนอง พบว่าการนำนโยบายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุไปปฏิบัติ เริ่มจากการประกาศใช้นโยบายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ เมื่อปี พ.ศ. 2536 หน่วยงานที่รับผิดชอบ

การดำเนินงานคือกรมประชาสงเคราะห์ มีการจัดทำกองทุนส่งเสริมสวัสดิการผู้สูงอายุและครอบครัวเพื่อจัดสรรงบประมาณในลักษณะเงินอุดหนุนเบี้ยยังชีพช่วยเหลือผู้สูงอายุคนละ 200 บาท/เดือน แต่หลังจากมีการประกาศใช้พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 ทำให้กรมประชาสงเคราะห์ต้องถ่ายโอนภารกิจไปให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินงานด้านการสำรวจจำนวนผู้สูงอายุ การรับลงทะเบียนผู้สูงอายุ และบันทึกข้อมูลสารสนเทศจัดการฐานข้อมูลของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น อีกทั้งรัฐบาลได้ปรับเปลี่ยนเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุเป็นคนละ 300-400 บาท/เดือน จากนั้นในปี พ.ศ. 2552 มีการปรับให้กรมบัญชีกลางเป็นผู้เบิกจ่ายโดยตรง โดยนำข้อมูลมาจากระบบสารสนเทศจัดการฐานข้อมูลของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น และในปี พ.ศ. 2554 คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบให้จ่ายเบี้ยยังชีพรายเดือนแก่ผู้สูงอายุในแบบขั้นบันไดซึ่งดำเนินการมาจนถึงปัจจุบัน ดังนี้ อายุ 60-69 ปี ได้รับเบี้ยยังชีพคนละ 600 บาท/เดือน อายุ 70-79 ปี ได้รับเบี้ยยังชีพคนละ 700 บาท/เดือน อายุ 80-89 ปี ได้รับเบี้ยยังชีพคนละ 800 บาท/เดือน อายุ 90 ปีขึ้นไป ได้รับเบี้ยยังชีพคนละ 1,000 บาท/เดือน

ส่วนงานในเทศบาลเมืองระนองที่รับผิดชอบการนำนโยบายไปปฏิบัติคือกองสวัสดิการสังคมซึ่งเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องจะทำการศึกษาระเบียบและประชุมมอบหมายงานให้เจ้าหน้าที่รับผิดชอบในแต่ละงาน กองสวัสดิการสังคม เทศบาลเมืองระนอง มีขั้นตอนการทำงานตามหลักเกณฑ์ของกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจ่ายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ดังนี้

- 1) รับจดทะเบียนเพื่อขอรับเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ
- 2) ตรวจสอบคุณสมบัติผู้มีสิทธิรับเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุให้เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด ได้แก่ มีอายุ 60 ปีบริบูรณ์ มีสัญชาติไทย มีภูมิลำเนาในเขตองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามทะเบียนบ้าน ได้ขึ้นทะเบียนและยื่นขอรับเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุต่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และไม่เป็นผู้ได้รับสวัสดิการหรือสิทธิประโยชน์อื่นใดจากหน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ เงินบำนาญ เบี้ยหวัด หรือเงินอื่นใดในลักษณะเดียวกัน

- 3) บันทึกข้อมูลในระบบเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ
- 4) ขอรับการจัดสรรงบประมาณ
- 5) รับรองการมีชีวิตอยู่ของผู้สูงอายุในแต่ละเดือน
- 6) เบิกจ่ายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ
- 7) ยืนยันตัวตนเพื่อขอรับเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุในปีงบประมาณถัดไป
- 8) บันทึกข้อมูลลงระบบสารสนเทศจัดการฐานข้อมูลเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น
- 9) ติดต่อประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อช่วยเหลือด้านอื่น ๆ

ผลการนำนโยบายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุไปปฏิบัติ ผู้สูงอายุที่ขึ้นทะเบียนกับเทศบาลได้รับเงินทุกเดือน ทำให้มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น โดยเฉพาะผู้ที่มียารได้น้อยมีเงินใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน ดังที่ T07 กล่าวว่า

“... ดั่งคำที่ป่าได้รับ เหมือนช่วยต่อชีวิตให้ป่าในแต่ละเดือนเลยนะ ป่าดีใจที่ได้ดังคำผู้สูงอายุ
ก็ป่าลำบากอะนะ มันเลยสำคัญสำหรับป่า...” (T07. สัมภาษณ์, 19 กุมภาพันธ์ 2565)

จากวัตถุประสงค์ที่ 1 สรุปได้ว่านโยบายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุถูกกำหนดมาจากส่วนกลาง เดิมหน่วยงานที่รับผิดชอบคือกรมประชาสงเคราะห์ ต่อมาเมื่อโอนภารกิจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทำให้กองสวัสดิการสังคม เทศบาลเมืองระนอง มีหน้าที่รับผิดชอบในการนำนโยบายนี้ไปปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ของกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจ่ายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การนำนโยบายไปปฏิบัติช่วยให้ผู้สูงอายุที่มีรายได้น้อยมีเงินใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 ปัญหาและอุปสรรคในการนำนโยบายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุไปปฏิบัติในเทศบาลเมืองระนอง พบปัญหา 3 ประการ

ประการแรก ปัญหาด้านกฎระเบียบในการปฏิบัติงาน ดังนี้

1) กระทรวงมหาดไทยได้ออกระเบียบว่าด้วยหลักเกณฑ์การจ่ายเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุมาหลายฉบับ ทำให้ผู้ปฏิบัติงานสับสนและไม่เข้าใจกฎระเบียบที่ออกมาใหม่

2) การย้ายเข้า ย้ายออก ในกรณีของผู้สูงอายุย้ายออกจากพื้นที่อื่นเข้ามาอยู่ในเขตเทศบาลเมืองระนองแล้วไม่แจ้งชื่อในระบบทะเบียนราษฎร รวมถึงผู้สูงอายุที่ย้ายออกจากเทศบาลเมืองระนองไปอยู่ในพื้นที่อื่นแล้วไม่แจ้งชื่อในระบบทะเบียนราษฎร ทำให้ขาดสิทธิในการรับเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุอย่างต่อเนื่องเพราะเจ้าหน้าที่ติดต่อกับผู้สูงอายุไม่ได้ ดังที่ T03 กล่าวว่า

“...นี่คือปัญหาที่พวกพี่เจอบ่อยที่สุด เพราะผู้สูงอายุเขาไม่รู้เรื่องย้ายเข้า ย้ายออก เวลามีการย้ายออกจากพื้นที่ก็มีผู้สูงอายุโทรมาถามที่กองฯ ว่าทำไมเงินเดือนนี้ถึงไม่เข้า” (T03. สัมภาษณ์, 17 กุมภาพันธ์ 2565)

3) การจ่ายเงินยังชีพผู้สูงอายุเป็นแบบขั้นบันไดคือเมื่อมีอายุมากขึ้นตามเกณฑ์ก็จะได้รับเบี้ยยังชีพสูงขึ้น ทำให้เจ้าหน้าที่เกิดความสับสนและอาจแจ้งยอดโอนค่าเบี้ยยังชีพให้กับผู้สูงอายุแต่ละคนคลาดเคลื่อน เพราะผู้สูงอายุแต่ละคนจะได้รับเบี้ยยังชีพต่อเดือนในจำนวนเงินที่แตกต่างกัน

ประการที่สอง ปัญหาของผู้สูงอายุต่อการรับเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุมีดังนี้

1) ผู้สูงอายุส่วนใหญ่ไม่ได้รับข้อมูลเรื่องการจ่ายเงินยังชีพผู้สูงอายุที่เจ้าหน้าที่ประชาสัมพันธ์ผ่านแอปพลิเคชัน Facebook และ Line เนื่องจากอุปกรณ์การสื่อสารไม่เอื้ออำนวย เช่นผู้สูงอายุบางคนยังใช้โทรศัพท์รุ่นเก่าที่มีปุ่มกดเพื่อรับสายและโทรออกเท่านั้น

2) ปัญหาด้านความจำ ผู้สูงอายุบางคนหลงลืม ไม่ได้ขึ้นทะเบียนขอรับเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุตามระยะเวลาที่กำหนดจึงเสียสิทธิ์การได้รับเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุในปีนั้น หรือได้รับเบี้ยยังชีพล่าช้าไป 1 ปี

ประการที่สาม ปัญหาเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุไม่เพียงพอต่อค่าครองชีพ ผู้สูงอายุหลายคนไม่ได้ประกอบอาชีพแล้ว ประกอบกับราคาสินค้าต่าง ๆ เพิ่มขึ้น ทำให้เบี้ยยังชีพที่ได้รับต่อเดือนไม่เพียงพอ ดังที่ T07 กล่าวว่า

“ป้าไม่มีงานทำ ได้แค่ช่วยหลานขายของ ได้วันละนิดหน่อย ไม่เคยพอกับค่าใช้จ่ายในแต่ละเดือน และของทุกอย่างก็แพงขึ้น น้ำมันพืชเมื่อก่อนขวด 30-40 บาท ยังว่าแพง แต่สมัยนี้ขวดละ 60 กว่าบาท ป้าถึงกับซื้อไม่ได้เลย มันแพงเกินไป” (T07. สัมภาษณ์, 19 กุมภาพันธ์ 2565)

จากวัตถุประสงค์ที่ 2 สรุปได้ว่าปัญหาและอุปสรรคในการนำนโยบายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุไปปฏิบัติในเทศบาลเมืองระนอง ได้แก่ ปัญหาด้านกฎระเบียบในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ ปัญหาของผู้สูงอายุในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารและปัญหาด้านความจำ และปัญหาเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุไม่เพียงพอต่อค่าครองชีพ

ผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 แนวทางการแก้ไขปัญหาการนำนโยบายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุไปปฏิบัติในเทศบาลเมืองระนอง มี 3 แนวทาง ได้แก่ แนวทางแรก การประชาสัมพันธ์อย่างทั่วถึง เนื่องจากมีผู้สูงอายุที่ไม่ได้รับข้อมูลเกี่ยวกับเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ ผู้สูงอายุขึ้นทะเบียนล่าช้า ไม่เข้าใจหลักเกณฑ์การจ่ายเงินยังชีพผู้สูงอายุ จึงควรมีการประชาสัมพันธ์ข้อมูลในหลายช่องทาง เช่น เสียงตามสายของชุมชน กลุ่ม Line ของผู้นำชุมชนเพื่อให้แจ้งต่อไปยังผู้สูงอายุ ทั้งนี้ข้อมูลที่ทำการประชาสัมพันธ์จะต้องเป็นข้อมูลที่ถูกต้อง มาจากแหล่งเดียวกันเพื่อให้ผู้สูงอายุได้รับข้อมูลอย่างถูกต้อง ดังที่ T03 กล่าวว่า

“พอที่รู้ว่าผู้สูงอายุไม่ได้เข้าถึงโลกออนไลน์ กองเราก็เลยต้องมีการประชาสัมพันธ์เพื่อให้ผู้สูงอายุเข้าถึงง่าย ๆ” (T03. สัมภาษณ์, 17 กุมภาพันธ์ 2565)

แนวทางที่สอง การจ่ายเบี้ยยังชีพอย่างทั่วถึง เนื่องจากในปัจจุบันเบี้ยยังชีพจะจ่ายให้กับผู้สูงอายุที่มีข้อมูลในทะเบียนราษฎร์เท่านั้น ทำให้ผู้สูงอายุที่ไม่มีข้อมูลในทะเบียนราษฎร์ไม่ได้รับสิทธิใด ๆ ต้องใช้ชีวิตอยู่อย่างลำบากจึงควรมีการดูแลผู้สูงอายุในกลุ่มดังกล่าวด้วย

แนวทางที่สาม จ่ายเบี้ยยังชีพให้สอดคล้องกับค่าครองชีพที่เพิ่มสูงขึ้น เนื่องจากในปัจจุบันเบี้ยยังชีพที่ผู้สูงอายุได้รับไม่เพียงพอต่อค่าครองชีพที่เพิ่มขึ้นจึงควรมีการเพิ่มเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุจากเดือนละ 600-1,000 บาท/คน เป็นเดือนละ 2,000-3,000 บาท/คน ดังที่ T07 กล่าวไว้

“ป้าอยากให้เราเพิ่มเงินให้ป้านะ ป้าลำบาก เงินที่ได้ไม่พอใช้ ป้าอยากได้เพิ่มเดือนละ 2,000-3,000 บาทเลย อย่างน้องก็ช่วยให้ชีวิตป้าดีขึ้นอีกสักนิด” (T07. สัมภาษณ์, 19 กุมภาพันธ์ 2565)

จากวัตถุประสงค์ที่ 3 สรุปได้ว่าแนวทางการแก้ไขปัญหาการนำนโยบายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุไปปฏิบัติในเทศบาลเมืองระนอง ได้แก่ การเพิ่มช่องทางประชาสัมพันธ์ข่าวสารให้กับผู้สูงอายุ ควรมีการดูแลผู้สูงอายุอย่างทั่วถึงด้วยการจ่ายเบี้ยยังชีพให้กับผู้สูงอายุที่ไม่มีข้อมูลในทะเบียนราษฎร์ และควรมีการเพิ่มเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุให้สอดคล้องกับค่าครองชีพที่เพิ่มสูงขึ้น

5. อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยข้างต้นนำมาสู่การอภิปรายผลการวิจัยในประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

1. นโยบายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุที่เกิดขึ้นตั้งแต่ปี พ.ศ. 2536 ในสมัยรัฐบาลนายชวน หลีกภัย และมีความต่อเนื่องมาจนถึงปัจจุบันเป็นไปตามตัวแบบค่อยเป็นค่อยไป เป็นนโยบายที่ต่อเนื่องมาจากกิจกรรมในอดีตของรัฐบาลโดยมีการเปลี่ยนแปลงแก้ไขเล็กน้อยแบบค่อยเป็นค่อยไป ดังที่มีการเปลี่ยนแปลงอัตราการจ่ายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุอย่างช้า ๆ คือ ในปี พ.ศ. 2536 มีการจ่ายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุเดือนละ 200 บาท/คน หลังจากถ่ายโอนภารกิจเกี่ยวกับการจ่ายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุมาให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในปี พ.ศ. 2542 ก็มีการปรับเพิ่มเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุเป็นคนละ 300-400 บาท/เดือน และตั้งแต่ปี พ.ศ. 2554 มีการปรับเปลี่ยนการจ่ายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุมาเป็นแบบขั้นบันได เริ่มต้นจากผู้สูงอายุที่มีอายุระหว่าง 60-69 ปี ได้รับเบี้ยยังชีพคนละ 600 บาท/เดือน และได้รับเงินเพิ่มตามเกณฑ์อายุที่เพิ่มขึ้น ทำให้จากผลการวิจัยพบว่าเบี้ยยังชีพที่ผู้สูงอายุได้รับในแต่ละเดือนไม่เพียงพอกับค่าครองชีพที่เพิ่มสูงขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ พรทิพย์ ท้าววัฒน์ (2561) เรื่องคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุที่ได้รับเบี้ยยังชีพตามนโยบายของรัฐในเขตเทศบาลเมืองชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์ และงานวิจัยของ ภัทรวดี ชอกดูลย์ (2557) เรื่องการประเมินผลโครงการสวัสดิการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลพระแก้ว อำเภอภาชี จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

2. แม้ว่าเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุจะได้รับในแต่ละเดือนจะไม่เพียงพอต่อค่าครองชีพที่เพิ่มสูงขึ้น แต่ผลจากการนำนโยบายไปปฏิบัติในเทศบาลเมืองระนองก็พบว่าเงินที่ผู้สูงอายุได้รับในแต่ละเดือนช่วยให้ผู้สูงอายุมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น โดยเฉพาะผู้ที่มีรายได้น้อยมีเงินใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ภัทรวดี ชอกดูลย์ (2557) เรื่องการประเมินผลโครงการสวัสดิการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลพระแก้ว อำเภอภาชี จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงปริมาณและพบว่าการได้รับเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุช่วยบรรเทาความเดือดร้อนให้กับผู้สูงอายุอยู่ในระดับมากที่สุด รวมถึงสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิชุดา สาธิตพร และคณะ (2560) เรื่องการสร้างความเป็นธรรมทางสังคมผ่านนโยบายสวัสดิการสังคม กรณีศึกษาการเข้าถึงและได้รับประโยชน์จากโครงการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ ที่พบว่าประชาชนมีทัศนคติที่ดีต่อนโยบายดังกล่าวและมีความภูมิใจในฐานะผู้มีสิทธิรับเบี้ยยังชีพ

3. การนำนโยบายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุไปปฏิบัติในเทศบาลเมืองระนอง พบปัญหาหลายประการ เช่น ปัญหาการหลงลืมระยะเวลาขึ้นทะเบียนขอรับเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ สอดคล้องกับงานวิจัยของ กำพล มิตทพิไทย และอุดม พิริยสิงห์ (2562) เรื่องการประยุกต์หลักกรรมกรทำงานให้บริการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งศรีเมือง อำเภอสวรรคภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ที่มีข้อเสนอให้เจ้าหน้าที่รับบริการขึ้นทะเบียนขอรับเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุของผู้สูงอายุที่มีอายุครบ 60 ปีบริบูรณ์ที่หลงลืมขึ้นทะเบียนให้ครบทุกคน และอีกปัญหาหนึ่งที่พบคือการประชาสัมพันธ์ข้อมูลต่าง ๆ ให้ผู้สูงอายุได้รับทราบ สอดคล้องกับงานวิจัยของ จิตติพร ธรรมโหร (2558) เรื่องสถานภาพการให้บริการและแนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพการให้บริการเบี้ยยังชีพ

ผู้สูงอายุของกรุงเทพมหานคร และงานวิจัยของ นวภัทร โตสุวรรณ จาตุรงค์ สุทวาทัน และกานต์กวี ปัญญาไทย (2563) เรื่องประสิทธิภาพในการจัดสวัสดิการเบี้ยยังชีพของผู้สูงอายุ เทศบาลตำบลโนนสูง อำเภอหนองบัวลำภู จังหวัดกาฬสินธุ์ จากปัญหานี้ทำให้ในงานวิจัยของ กังปกร เพชรน้อย (2564) เรื่องการประเมินโครงการสวัสดิการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านทาน อำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี มีข้อเสนอว่าควรมีการพัฒนาด้านการประชาสัมพันธ์เพื่อให้ผู้สูงอายุรับทราบแนวทางของทางราชการและข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้อง

4. จากการนำนโยบายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุไปปฏิบัติในเทศบาลเมืองระนองและพื้นที่อื่น ๆ แล้วพบปัญหาในหลายประการดังที่ได้กล่าวไปแล้ว เช่น การหลงลืมขึ้นทะเบียนขอรับเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ การประชาสัมพันธ์ เบี้ยยังชีพที่ได้รับไม่เพียงพอต่อค่าครองชีพที่เพิ่มสูงขึ้น โดยเฉพาะปัญหาผู้สูงอายุที่ไม่มีทะเบียนราษฎรไม่ได้รับสิทธิและสวัสดิการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ สะท้อนให้เห็นถึงความเหลื่อมล้ำที่เกิดขึ้นในสังคมไทย ซึ่งในงานวิจัยของ วิชุดา สาธิตพร และคณะ (2560) ได้นำเสนอแนวทางการแก้ไขปัญหาว่าการดำเนินนโยบายควรเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องสามารถเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายอย่างทั่วถึงเพื่อลดความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงการช่วยเหลือประชาชนของภาครัฐ

6. ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ ผลการวิจัยพบปัญหาด้านการประชาสัมพันธ์เพราะผู้สูงอายุบางส่วนไม่ได้ใช้สื่อออนไลน์ จึงควรมีการประชาสัมพันธ์ข้อมูลเกี่ยวกับเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุในหลายช่องทาง เช่น เสียงตามสายของชุมชน รถประชาสัมพันธ์ของเทศบาล ควบคู่ไปกับการแจ้งข้อมูลข่าวสารทาง Line กลุ่มของผู้นำชุมชนเพื่อให้ไปแจ้งกับผู้สูงอายุได้ทราบต่อไป รวมถึงควรมีการส่งเจ้าหน้าที่ไปพบปะพูดคุยกับผู้สูงอายุในแต่ละชุมชน ซึ่งนอกจากจะเป็นการประชาสัมพันธ์แจ้งข้อมูลข่าวสารแล้ว ยังเป็นโอกาสในการรับฟังปัญหา ข้อเสนอแนะในการนำนโยบายไปปฏิบัติจากผู้ได้รับผลจากนโยบายโดยตรงอีกด้วย

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป จากการทำวิจัยพบว่าผู้สูงอายุในเทศบาลเมืองระนองมีความต้องการได้รับการดูแลด้านการรักษาสุขภาพ จึงควรมีการทำวิจัยในเชิงการสำรวจความต้องการได้รับการดูแลสุขภาพของผู้สูงอายุในด้านต่าง ๆ เพื่อหาแนวทางในการดูแลสุขภาพให้กับผู้สูงอายุต่อไป

7. สรุป

นโยบายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุเกิดขึ้นตั้งแต่ปี พ.ศ. 2536 ในช่วงที่นายชวน หลีกภัย เป็นนายกรัฐมนตรี ในระยะแรกหน่วยงานที่รับผิดชอบคือกรมประชาสงเคราะห์ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ต่อมาเมื่อมีการประกาศใช้พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 จึงมีการถ่ายโอนภารกิจหน้าที่มาให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ส่งผลให้กองสวัสดิการสังคม เทศบาลเมืองระนอง จังหวัดระนอง เป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบดูแลงานด้านการจ่ายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุซึ่งมีการดำเนินการตามหลักเกณฑ์ของกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจ่ายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จากการวิจัยในเชิงคุณภาพ โดยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 12 คน ได้แก่ เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน 4 คน และผู้สูงอายุที่ได้รับผลจากนโยบาย 8 คน ร่วมกับการสังเกตแบบมีส่วนร่วม พบว่าเจ้าหน้าที่ต้องปฏิบัติตามกฎระเบียบที่ออกมาใหม่ซึ่งหลายครั้งเกิดความสับสน มีปัญหาด้านการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารให้กับผู้สูงอายุได้รับทราบ และเบี้ยยังชีพที่ผู้สูงอายุได้รับในแต่ละเดือนไม่เพียงพอเพราะค่าครองชีพเพิ่มสูงขึ้นอย่างมาก อย่างไรก็ตาม ผลจากการนำนโยบายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุไปปฏิบัติที่ผ่านมาก็มีส่วนช่วยแบ่งเบาภาระค่าใช้จ่ายและความเดือดร้อนด้านการเงินของผู้สูงอายุในแต่ละเดือน แต่ก็ควรมีการแก้ไขปัญหาต่างที่กล่าวไปข้างต้นเพื่อปรับปรุงการนำนโยบายไปปฏิบัติให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

รายการอ้างอิง

- T03. (2565, 17 กุมภาพันธ์). เจ้าหน้าที่กองสวัสดิการสังคม เทศบาลเมืองระนอง จังหวัดระนอง. สัมภาษณ์.
- T07. (2565, 19 กุมภาพันธ์). ผู้สูงอายุในเทศบาลเมืองระนอง จังหวัดระนอง. สัมภาษณ์.
- เทศบาลเมืองระนอง. (2564). **ข้อมูลพื้นฐาน**. (ออนไลน์). แหล่งที่มา: <http://www.ranongcity.go.th/frontpage>. (15 มีนาคม 2565).
- กรมสุขภาพจิต. (2563). **ก้าวอย่างของประเทศไทยสู่สังคมผู้สูงอายุอย่างสมบูรณ์**. (ออนไลน์). แหล่งที่มา: <https://www.dmh.go.th/news-dmh/view.asp?id=30476>. (14 มีนาคม 2565).
- กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. (2564). **สังคมผู้สูงอายุในปัจจุบันและเศรษฐกิจในประเทศไทย**. (ออนไลน์). แหล่งที่มา: <https://www.dop.go.th/th/know/15/926>. (15 มีนาคม 2565).
- กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. (2565). **สถิติผู้สูงอายุ**. (ออนไลน์). แหล่งที่มา: <https://www.dop.go.th/th/know/1>. (14 มีนาคม 2565).
- กำพล มืดทพไทย และอุดม พิริยสิงห์. (2562). “การประยุกต์หลักธรรมการทำงานให้บริการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งศรีเมือง อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด,” **วารสารมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด**. 8 (1): 28-38.
- ฐิติพร ธรรมโห. (2558). “สถานภาพการให้บริการและแนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพการให้บริการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุของ กรุงเทพมหานคร,” **วารสารสังคมศาสตร์บูรณาการ**. 2 (1): 3-18.
- นวกัทร โตสุวรรณ จาตุรงค์ สุทวาทัน และกานแก้ว ปัญญาไทย. (2563). “ประสิทธิภาพในการจัดสวัสดิการเบี้ยยังชีพของผู้สูงอายุ เทศบาลตำบลโนนสูง อำเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์,” **วารสารนิติบุคคลและนวัตกรรมท้องถิ่น**. 7 (3): 39-45.
- พรทิพย์ ทัพวัฒน์. (2561). “คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุที่ได้รับเบี้ยยังชีพตามนโยบายของรัฐในเขตเทศบาลเมืองชุมแสง จังหวัด นครสวรรค์,” **วารสารวิจัยวิชาการ**. 1 (3): 37-53.
- กังปรกร เพชรน้อย. (2564). “การประเมินโครงการสวัสดิการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านทาน อำเภอ บ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี,” **วารสารวิชาการวิทยาลัยบริหารศาสตร์**. 4 (2): 15-30.
- ภัทรวดี ชอกคูล. (2557). “การประเมินผลโครงการสวัสดิการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลพระแก้ว อำเภอ ภาษี จังหวัดพระนครศรีอยุธยา,” **วารสารวิจัยราชภัฏกรุงเก่า**. 1 (1): 22-29.
- วณิชชา บุณณสิงห์. (2557). **สวัสดิการผู้สูงอายุ**. (ออนไลน์). แหล่งที่มา: https://www.parliament.go.th/ewtcommittee/ewt/welfare/download/article/article_20120516063121.pdf. (15 มีนาคม 2565).
- วรเดช จันทรศร. (2552). **ทฤษฎีการนำนโยบายสาธารณะไปปฏิบัติ**. กรุงเทพฯ : สมาคมนักวิจัยมหาวิทยาลัยไทย.
- วิชุดา สาคิตพร และคณะ. (2560). “การสร้างความเป็นธรรมทางสังคมผ่านนโยบายสวัสดิการสังคม กรณีศึกษาการเข้าถึงและได้รับประโยชน์จากโครงการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ,” **วารสารผู้ตรวจการแผ่นดิน**. 10 (1): 50-79.
- สำนักข่าว Hfocus เจาะลึกระบบสุขภาพ. (2560). **อีกไม่เกิน 15 ปี วัยทำงานแบกภาระเลี้ยงดูผู้สูงอายุ-เด็ก ส่งผลครอบครัว เครียด ค่าใช้จ่ายบาน**. (ออนไลน์). แหล่งที่มา: <https://www.hfocus.org/content/2017/04/13801>. (15 มีนาคม 2565).
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2564). **บทสรุปสำหรับผู้บริหาร การสำรวจประชากรสูงอายุในประเทศไทย พ.ศ. 2564**. (ออนไลน์). แหล่งที่มา: <http://www.nso.go.th/sites/2014/>. (20 มีนาคม 2565).